

कर्णाली प्रदेश स्वयंसेवक परिचालन सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक

प्रस्तावना: प्रदेशमा स्वयंसेवक परिचालन गरी स्वयंसेवाको माध्यमबाट युवाहरूको सीप र क्षमताको उपयोग गरी प्रदेशको सामाजिक, भौतिक पूर्वाधार तथा उत्पादनमूलक क्षेत्रको विकासमा योगदान पुर्याउन कानूनी व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकोले,
नेपालको संविधानबमोजिम प्रदेश सभाले यो ऐन बनाएको छ ।

परिच्छेद-१

प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:** (१) यस ऐनको नाम “कर्णाली प्रदेश स्वयंसेवक परिचालन ऐन, २०७६” रहेको छ ।

(२) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. **परिभाषा:** विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा;-

- (क) “अप्राविधिक स्वयंसेवक” भन्नाले प्राविधिकबाहेकका स्वयंसेवकलाई सम्झनुपर्छ ।
- (ख) “कार्यकारी समिति” भन्नाले दफा ११ बमोजिम गठित कार्यकारी समिति सम्झनुपर्छ ।
- (ग) “दरबन्दी” भन्नाले जिल्लाको लागि तोकिएको स्वयंसेवकहरूको सङ्ख्या सम्झनुपर्छ ।
- (घ) “निर्देशक समिति” भन्नाले दफा ९ बमोजिम गठित निर्देशक समिति सम्झनुपर्छ ।
- (ङ) “प्रदेश” भन्नाले कर्णाली प्रदेशलाई सम्झनुपर्छ ।
- (च) “प्राविधिक सहयोग” भन्नाले स्वयंसेवक उपलब्ध गराइने निकायबाट सम्पादन गरिने प्राविधिक कार्यमा पुर्याउने सहयोग भन्ने सम्झनुपर्छ ।
- (छ) “प्राविधिक स्वयंसेवक” भन्नाले प्राविधिक सहयोगका लागि परिचालित स्वयंसेवकलाई सम्झनुपर्छ ।
- (ज) “मन्त्रालय” भन्नाले सामाजिक विकास मन्त्रालय सम्झनुपर्छ ।
- (झ) “शैक्षिक संस्था” भन्नाले प्राविधिक वा अप्राविधिक शिक्षा प्रदान गर्ने विद्यालय, महाविद्यालय, विश्वविद्यालय जस्ता सङ्घसंस्थालाई सम्झनुपर्छ ।
- (ञ) “सचिवालय” भन्नाले स्वयंसेवक परिचालनसम्बन्धी प्रशासनिक कार्य गर्न तोकिएको सचिवालय सम्झनुपर्छ ।
- (ट) “सार्वजनिक सेवा” भन्नाले नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार वा स्थानीय तहले प्रदान गर्ने सार्वजनिक सेवालाई सम्झनुपर्छ ।
- (ठ) “सङ्घसंस्था” भन्नाले प्रचलित कानूनअनुसार दर्ता भएका सङ्गठित संस्थालाई सम्झनुपर्छ ।
- (ड) “स्थानीय तह” भन्नाले गाउँपालिका, नगरपालिका र जिल्ला सभा सम्झनुपर्छ ।
- (ढ) “स्वयंसेवक” भन्नाले यस ऐनअनुसार परिचालन गरिने स्वयंसेवकलाई सम्झनुपर्छ ।
- (ण) “स्वयंसेवा” भन्नाले सुविधा लिई वा नलिई स्वस्फूर्तरूपमा गरिने परोपकारी तथा स्वयंसेवी क्रियाकलापलाई सम्झनुपर्छ ।
- (त) “स्वयंसेवक संयोजक” भन्नाले दफा २३ अनुसार नियुक्त हुने स्वयंसेवक संयोजकलाई सम्झनुपर्छ ।

स्वयंसेवक परिचालनका उद्देश्य, क्षेत्र र आधार

३. **स्वयंसेवक परिचालनका उद्देश्य:** स्वयंसेवक परिचालनको उद्देश्य देहायबमोजिम हुनेछः
- (क) समुदाय स्तरबाटै स्वयंसेवी भावनाको विकास गर्ने,
  - (ख) अल्पकालीन अवधिको लागि सार्वजनिक निर्माण तथा सेवा प्रवाहमा सहजीकरण गर्न सम्बन्धित क्षेत्रका युवाहरू परिचालन गर्ने,
  - (ग) स्थानीय स्तरमा रोजगारी प्रवर्धनमार्फत् गरिबी न्यूनीकरणमा सहयोग पुर्याउने ।
४. **स्वयंसेवक परिचालनका क्षेत्र:** स्वयंसेवक परिचालनका क्षेत्र देहायबमोजिम हुनेछन्ः
- (क) स्वास्थ्य, शिक्षा तथा सीप विकास,
  - (ख) महिला, बालबालिका, जेष्ठ नागरिक, शारीरिक र मानसिक अपाङ्गता तथा सामाजिक समावेशीकरण,
  - (ग) कानून तथा सामाजिक न्याय,
  - (घ) कृषि तथा पशु सेवा,
  - (ङ) वन, वातावरण संरक्षण, जडीबुटी तथा पर्यटन,
  - (च) प्राकृतिक प्रकोप तथा जोखिम व्यवस्थापन,
  - (छ) उद्यमशीलता तथा रोजगारी प्रवर्धन,
  - (ज) इन्जिनियरिङ तथा अन्य प्राविधिक क्षेत्र,
  - (झ) आवधिक तथा विषयगत योजना तर्जुमा,
  - (ञ) खानेपानी तथा सरसफाइ,
  - (ट) कार्यकारी समितिले तोकेका अन्य क्षेत्र ।
५. **स्वयंसेवक परिचालनका आधार:** स्वयंसेवक परिचालनका आधार देहायबमोजिम हुनेछन्ः
- (क) सरकारले आवश्यक प्राविधिक वा अप्राविधिक सेवा पुर्याउन नसकिएका क्षेत्रमा सेवा पुर्याउने,
  - (ख) जनताको जीवनस्तर उकास्नका लागि उत्पादन क्षेत्रमा कार्यरत सहकारी वा सामुदायिक सङ्घ-संस्थाद्वारा सञ्चालित कार्यक्रममा प्राविधिक सहयोग गर्ने,
  - (ग) सरकार वा समुदायद्वारा सामाजिक हित तथा न्यायका लागि सञ्चालित परोपकारी वा सामुदायिक सेवा कार्यक्रममा सहयोग गर्ने,
  - (घ) सीप विकास, उद्यमशीलता तथा वित्तीय पहुँचको विस्तार गरी स्वरोजगार निर्माणमा सघाउ पुर्याउने ।
६. **स्वयंसेवकको सेवा प्राप्त गर्ने निकाय:** स्वयंसेवक सेवा प्राप्त गर्ने निकाय देहायबमोजिम रहनेछन्:-
- (क) सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहका सरकारी निकाय,
  - (ख) सहकारी, सामुदायिक, परोपकारी उद्देश्यका गैरसरकारी सङ्घ-संस्था,
  - (ग) शैक्षिक संस्था तथा सिकाइ केन्द्र ।
७. **स्वयंसेवक परिचालनका विधि:** (१) स्वयंसेवकको सेवा लिन चाहने दफा ६ बमोजिमका निकायले स्वयंसेवक माग गर्दा देहायबमोजिम माग गर्नु पर्नेछ ।
- (क) दफा ६ (क) बमोजिमका सरकारी निकायले आफूलाई आवश्यक पर्ने स्वयंसेवकको पद, संख्या र सोबमोजिमको कार्यविवरण,
  - (ख) दफा ६ (ख) र (ग) बमोजिमका निकायले (क) बमोजिमका कागजातका साथै संस्थागत प्रोफाइल र सम्बन्धित स्थानीय तहको सिफारिस ।
- (२) स्वयंसेवक परिचालन गर्दा भौगोलिक विकटता तथा मानव विकास सूचकाङ्कको आधारमा पिछडिएको वर्ग र क्षेत्रलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
- (३) उपदफा (१) बमोजिम माग भएकोमा साधन स्रोत र बजेटको उपलब्धताका आधारमा स्वयंसेवक छनौट गरी सचिवालयले सम्बन्धित निकाय वा संस्थामा खटाई पठाउनेछ ।
- (४) स्वयंसेवक छनौटमा लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीताको प्रावधान अवलम्बन गरिनेछ ।

८. स्वयंसेवकको सेवा प्राप्त गर्ने निकायको जिम्मेवारी: स्वयंसेवकको सेवा प्राप्त गर्ने निकायले देहायबमोजिमको जिम्मेवारी बहन गर्नुपर्नेछ:-

- (क) खटिई आएका स्वयंसेवकलाई तत्काल कार्य विवरणअनुसारको जिम्मेवारी दिई काममा लगाउने,
- (ख) स्वयंसेवकको कार्य सम्पादनको मूल्याङ्कन र सुपरिवेक्षण गर्ने,
- (ग) स्वयंसेवकले पाउने तोकिएबमोजिमका सेवा सुविधा सरल र सहजरूपमा उपलब्ध गराउने,
- (घ) खटिई आएका स्वयंसेवकलाई वृत्ति विकास, क्षमता विकास र व्यक्तित्व विकाससम्बन्धी स्थानीय स्तरमा उपलब्ध अवसरमा सहभागी गराउने,
- (ङ) स्वयंसेवकका गुनासो सम्बोधन गर्ने,
- (च) स्वयंसेवकको काम र कार्यसम्पादनको विवरण कार्यकारी समितिमा पठाउने ।

परिच्छेद-३

संस्थागत व्यवस्था

९. निर्देशक समितिको गठन: (१) स्वयंसेवक परिचालन सम्बन्धमा नीतिगत मार्गदर्शन गर्न देहायबमोजिमको निर्देशक समिति रहनेछ:-

(क)	मन्त्री, मन्त्रालय	अध्यक्ष
(ख)	सदस्य, प्रदेश योजना आयोग (सम्बन्धित विषय हेर्ने)	सदस्य
(ग)	सचिव, मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालय	सदस्य
(घ)	सचिव, भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय	सदस्य
(ङ)	सचिव, आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय	सदस्य
(च)	सचिव, आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	सदस्य
(छ)	सचिव, उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय	सदस्य
(ज)	सचिव, भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	सदस्य
(झ)	प्रतिनिधि, प्रदेश युवा परिषद्	सदस्य
(ञ)	सचिव, मन्त्रालय	सदस्य-सचिव

(२) निर्देशक समितिको बैठकमा आवश्यकताअनुसार प्रदेशका अन्य निकायका प्रतिनिधि र विशेषज्ञलाई आमन्त्रण गर्न सकिनेछ । यसरी आमन्त्रण गर्दा लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरणलाई ध्यान दिनु पर्नेछ ।

(३) निर्देशक समितिको बैठकको सञ्चालन र व्यवस्थापन देहायबमोजिम हुनेछ :-

- (क) अध्यक्षको निर्देशनमा सदस्य-सचिवले समितिको बैठक बोलाउनेछ,
- (ख) निर्देशक समितिको बैठक कम्तीमा तीन महिनामा एक पटक बस्नेछ,
- (ग) निर्देशक समितिले आफ्नो बैठकसम्बन्धी कार्यविधि आफैँ तय गर्नेछ ।

१०. निर्देशक समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार: (१) स्वयंसेवाको समग्र विकास र प्रवर्धनका लागि सहजीकरण गर्ने सम्बन्धमा निर्देशक समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछ :-

- (क) स्वयंसेवासम्बन्धी प्रदेश नीति तर्जुमा गर्ने,
- (ख) स्वयंसेवकको दरबन्दी निर्धारण गरी जिल्लागत बाँडफाँड गर्ने,
- (ग) स्वयंसेवकलाई प्रदान गरिने मासिक निर्वाह भत्ता र अन्य सुविधा प्रदेश सरकारलाई सिफारिस गर्ने,
- (घ) स्वयंसेवक परिचालनका लागि आवश्यक पर्ने स्रोतको व्यवस्था गर्ने,
- (ङ) कार्यकारी समितिलाई आवश्यक निर्देशन दिने ।

(२) स्वयंसेवकको दरबन्दी निर्धारण गर्दा तथा निर्वाह भत्ता र सुविधा सिफारिस गर्दा भौगोलिक विकटता र मानव विकास सूचाङ्कलाई मध्यनजर गरी जिल्लागत वर्गीकरणको आधारमा गर्नुपर्नेछ ।

११. **कार्यकारी समितिको गठन:** (१) स्वयंसेवक परिचालनको कार्यक्रम सञ्चालनमा व्यवस्थापकीय कार्य गर्न देहायबमोजिमको कार्यकारी समिति रहनेछ :-

(क)	सचिव, मन्त्रालय	अध्यक्ष
(ख)	निर्देशक, शिक्षा विकास निर्देशनालय	सदस्य
(ग)	निर्देशक, स्वास्थ्य निर्देशनालय	सदस्य
(घ)	महाशाखा प्रमुख, (युवा तथा खेलकुद, योजना, सामाजिक विकास महाशाखा), मन्त्रालय	सदस्य
(ङ)	प्रदेश लेखा नियन्त्रक, प्रदेश लेखा नियन्त्रकको कार्यालय	सदस्य
(च)	कार्यालय प्रमुख, प्रदेश युवा परिषद्	सदस्य
(छ)	प्रमुख, शिक्षा तालिम केन्द्र	सदस्य सचिव

(२) कार्यकारी समितिको बैठकमा आवश्यकताअनुसार प्रदेशका अन्य निकायका प्रतिनिधि र विशेषज्ञलाई आमन्त्रण गर्न सकिनेछ ।

(३) कार्यकारी समितिको बैठकको सञ्चालन र व्यवस्थापन देहायबमोजिम हुनेछ :-

- (क) अध्यक्षको निर्देशनमा सदस्य-सचिवले समितिको बैठक बोलाउनेछ,
- (ख) कार्यकारी समितिको बैठक आवश्यकताअनुसार बस्नेछ,
- (ग) कार्यकारी समितिले आफ्नो बैठकसम्बन्धी कार्यविधि आफैँ तय गर्नेछ ।

१२. **कार्यकारी समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार:** स्वयंसेवक व्यवस्थापन कार्यलाई सहजीकरण गर्ने सम्बन्धमा कार्यकारी समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछ :-

- (क) स्वयंसेवक परिचालनको विषयगत क्षेत्रहरूको निर्धारण र स्वयंसेवक परिचालनको विधि तयार गर्ने,
- (ख) स्वयंसेवक परिचालनको विषयगत क्षेत्र, पद तथा सङ्ख्या निर्धारण गरी स्वीकृत दरबन्दीभित्र रही बाँडफाँड गर्ने,
- (ग) स्वयंसेवकको सेवा प्राप्त गर्ने निकाय तथा सङ्घसंस्था निर्धारण गर्ने,
- (घ) स्वयंसेवकको कार्यविवरण निर्धारण गर्ने,
- (ङ) स्वयंसेवक भर्ना, छनौट, सूचीकरणसम्बन्धी आधार तथा मापदण्ड निर्धारण गर्ने,
- (च) स्वयंसेवकको छनौट गर्ने र जिल्ला संयोजक तोक्ने,
- (छ) स्वयंसेवकको कार्यावधि निर्धारण गर्ने,
- (ज) स्वयंसेवकलाई दिइने पुरस्कार र सम्मानको विषयमा आवश्यक निर्णय गर्ने,
- (झ) स्वयंसेवकले प्रदान गर्ने सेवा तथा स्वयंसेवा कार्यक्रमको नियमित अनुगमन गर्ने,
- (ञ) स्वयंसेवक परिचालन सम्बन्धमा निर्देशक समितिले तोकेको अन्य कार्य गर्ने ।

१३. **स्वयंसेवक सेवाको सचिवालय र कार्यक्षेत्र:** (१) मन्त्रालयअन्तर्गतको शिक्षा तालिम केन्द्रले स्वयंसेवक परिचालनसम्बन्धी सचिवालयको कार्य गर्नेछ । सचिवालयमा आवश्यक सङ्ख्यामा कर्मचारीको व्यवस्था गरिनेछ ।

(२) स्वयंसेवक परिचालन एवं स्वयंसेवाको प्रवर्धन गर्ने सन्दर्भमा सचिवालयको कार्यक्षेत्र देहायबमोजिम रहनेछ :-

- (क) छनौट भएका स्वयंसेवकलाई तोकिएको निकाय वा सङ्घसंस्थामा कार्य गर्ने गरी नियुक्ति प्रदान गर्ने,
- (ख) स्वयंसेवकलाई सुरु प्रवेशमा अनुशिक्षण दिने र समय समयमा विभिन्न क्षमता अभिवृद्धिसम्बन्धी तालिम प्रदान गर्ने,
- (ग) स्वयंसेवकको परिचालन, क्षमता विकास र अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने,
- (घ) स्वयंसेवकहरूको अद्यावधिक अभिलेख राख्ने र प्रतिवेदन तयार गर्ने,
- (ङ) स्वयंसेवाको प्रवर्धनको लागि सहकार्य र सञ्जालीकरण तथा सूचना व्यवस्थापन गर्ने,

- (च) स्वयंसेवा र समसामयिक विषयमा कार्यकारी समितिको स्वीकृति लिई अध्ययन-अनुसन्धान गर्ने,
- (छ) स्वयंसेवी क्रियाकलाप सञ्चालन गर्ने निकाय तथा सङ्घसंस्थाहरूको सम्पर्कविन्दुको रूपमा कार्य गर्ने,
- (ज) खटिएका स्वयंसेवकहरूलाई तोकिएको सुविधा उपलब्ध गराउने,
- (झ) कार्यकारी समितिले तोकेका अन्य कार्य गर्ने ।

(३) सचिवालयले स्वयंसेवक परिचालनमार्फत् स्वयंसेवाको प्रवर्धन कार्यका लागि समान कार्यप्रकृति भएका सङ्घसंस्थासँग कार्यकारी समितिको स्वीकृति लिई सहकार्य गर्न सक्नेछ ।

(४) सचिवालयले सम्बन्धित विश्वविद्यालय वा सम्बन्धित विषयका शैक्षिक संस्थासँग निर्देशक समितिको स्वीकृति लिई सम्झौता वा समझदारी गरी स्वयंसेवक परिचालनको कार्य गर्न सक्नेछ ।

परिच्छेद-४

दरबन्दी संरचना, छनौट, नियुक्ति र पदस्थापन

१४. **दरबन्दीको व्यवस्था:** स्वयंसेवकको दरबन्दी निर्देशक समितिले तोकेबमोजिम हुनेछ । दरबन्दी निर्धारण गर्दा आर्थिक स्रोत, भौगोलिक सन्तुलन र मानव विकासको सूचाङ्कलाई आधार बनाउनु पर्नेछ ।
१५. **स्वयंसेवकको लागि माग सङ्कलन:** सचिवालयले आवश्यक पर्ने स्वयंसेवकको विषयगत क्षेत्र, पद र कार्य विवरण खुलाई स्वयंसेवक आवश्यक पर्ने निकायबाट समय-समयमा सार्वजनिक सूचनामार्फत् माग सङ्कलन गर्नेछ ।
१६. **स्वयंसेवकको आवेदनसम्बन्धी व्यवस्था:** स्वयंसेवक परिचालनसम्बन्धी कार्यक्रमअन्तर्गत स्वयंसेवक भई कार्य गर्न चाहने व्यक्तिका लागि सचिवालयले तोकिएको विषयगत क्षेत्र र पदमा आवेदन दिन रिक्त दरबन्दीमा वार्षिकरूपमा सार्वजनिक सूचना आह्वान गर्नेछ । यसरी निवेदन दिँदा इच्छुक व्यक्तिले विद्युतीय माध्यमबाट समेत निवेदन दिन सक्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१७. **आवेदकको सूचीकरण:** स्वयंसेवकको रूपमा काम गर्ने इच्छुक व्यक्तिहरूको योग्यतासहित सूचीकृत गरिने छ । सामान्यतया सूचीकरण प्रक्रिया देहायबमोजिम हुनेछ :-
- (क) आवेदकले सूचीकरणका लागि सचिवालयको सूचनाअनुसार आवेदन दिनु पर्नेछ ।
  - (ख) प्राप्त आवेदन छानबिन/रुजु गरी तोकिएको पदको लागि आवश्यकतानुसारको योग्यता पुगेका आवेदकको सूचीकरण गरिनेछ ।
  - (ग) स्वीकृत आवेदनको विषय र पदको आधारमा विवरण तयार गरिनेछ ।
  - (घ) स्वीकृत आवेदनको आधारमा आवेदकलाई सम्बन्धित जिल्लाका लागि सूचीकरण गरिनेछ ।
  - (ङ) जिल्लागत सूची तयार गर्दा नागरिकताको ठेगानालाई आधार मानिनेछ । बसाइसराइ र वैवाहिक सम्बन्धको हकमा सोहीअनुसार हुनेछ ।
१८. **स्वयंसेवक हुने योग्यता:** स्वयंसेवकको योग्यता देहायबमोजिम हुनेछ:-
- (क) नेपाली नागरिक भएको,
  - (ख) १८ वर्ष पूरा गरी ४० वर्ष ननाघेको,
  - (ग) मान्यता प्राप्त शैक्षिक संस्थाबाट आवश्यक योग्यता हासिल गरेको,
  - (घ) कुनै कानूनले अयोग्य नठहरिएको ।
१९. **स्वयंसेवक छनौट तथा परिचालन:** (१) स्वयंसेवकको छनौट देहायबमोजिमका आधारमा गरिनेछ :-
- (क) स्वयंसेवकको छनौट शैक्षिक प्रमाणपत्रको योग्यताक्रमलाई प्रमुख आधार मानी संवैधानिक प्रावधान अनुरूप समावेशीकरणको सिद्धान्त अपनाइनेछ,
  - (ख) विपद्जन्य घटनामा पीडित परिवारलाई तत्काल खोज, उद्धार र राहतसँग सम्बन्धित कार्य गर्न कार्यकारी समितिले सम्बन्धित स्थानीय तहको वा विपद् व्यवस्थापन समितिको अनुरोधको आधारमा मौजुदा सूचीबाट स्वयंसेवक खटाउन सक्नेछ,
  - (ग) स्वयंसेवक खटाउँदा सम्बन्धित जिल्लाको आवेदकलाई पहिलो प्राथमिकता दिइनेछ ।

- (२) उपदफा (१) बमोजिम छनौट भएका आवेदकको सूची सार्वजनिक गरिनेछ ।
- (३) उपदफा (१) अनुसार छनौट भई सूचीकृत भइसकेपछि दुई वर्षसम्म वैधता रहनेछ र सो पश्चात् इच्छुक आवेदकले पुनः आवेदन दिनु पर्नेछ ।
२०. **स्वयंसेवकको नियुक्ति:** स्वयंसेवकको नियुक्ति प्रक्रिया देहायबमोजिम हुनेछ :-
- (क) दफा १९ बमोजिम छनौट भएका आवेदकलाई कार्यकारी समितिले स्वयंसेवकको नियुक्तिको निर्णय गर्नेछ ।
- (ख) नियुक्त भएका स्वयंसेवकलाई तोकिएको निकायमा कार्यरत रहने गरी खटाइनेछ ।
- (ग) नियुक्त स्वयंसेवकको लागि अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- (घ) छनौट भएका आवेदकले सूचना प्रकाशन भएको मितिले १५ दिनभित्र नियुक्तिका लागि सचिवालयमा सम्पर्क गर्नु पर्नेछ, १५ दिनभित्र नियुक्तिपत्र नबुझे स्वतः रद्द हुनेछ र सो स्थानमा योग्यताक्रमको सूचीमा रहेको आवेदकलाई नियुक्त गरिनेछ ।
- (ङ) सम्बन्धित निकायलाई नियुक्तिपत्रको बोधार्थ र स्वयंसेवक खटाइएको पत्र पठाइनेछ ।
- (च) जिल्लाको स्वयंसेवक संयोजकलाई जिल्लामा खटिएका स्वयंसेवकको सूची उपलब्ध गराइने छ ।
- (छ) कार्यावधि पूरा नगरी विशेष कारणले सेवा छाडेमा बाँकी अवधिको लागि कार्यकारी समितिले सूचीमा रहेका आवेदकलाई नियुक्त गर्न सक्नेछ ।
- (ज) नियुक्त भई न्यूनतम ६ महिना काम गरेपश्चात् मात्र अनुभवको प्रमाणपत्र दिइनेछ ।
२१. **स्वयंसेवक खटाउने:** दफा २० बमोजिम नियुक्त स्वयंसेवकलाई देहायबमोजिम खटाइनेछ:-
- (क) स्वयंसेवा कार्यक्रमअन्तर्गत खटिई आएका स्वयंसेवकलाई सम्बन्धित निकायले आफ्नो कार्यक्षेत्रमा रहेका विषयगत सेवा एकाई तोक्यो कामकाजमा लगाउनु पर्नेछ ।
- (ख) स्वयंसेवकले नियुक्तिपत्र बुझेको मितिले ७ दिनभित्र सम्बन्धित निकायको एकाइमा हाजिर हुनुपर्नेछ ।
- (ग) स्वयंसेवक हाजिर भएको जानकारी सम्बन्धित निकायले सचिवालय र जिल्ला अनुगमन समितिमा यथाशीघ्र पठाउनु पर्नेछ ।
२२. **स्वयंसेवकको पदमुक्त:** कार्यकारी समितिले स्वयंसेवकलाई देहायबमोजिमको अवस्थामा पदमुक्त गर्न सक्नेछ :-
- (क) स्वयंसेवकले दिएको राजीनामा स्वीकृत भएमा,
- (ख) दुई वर्षको कार्य अवधि पूरा भएमा,
- (ग) खटाएको कार्यस्थलमा नियमितरूपमा हाजिर नभएमा,
- (घ) सन्तोषजनक रूपमा कार्यसम्पादन नगरेमा,
- (ङ) दफा २७ बमोजिमका आचरण पालना नगरेमा,
- (च) सम्बन्धित निकायले कारण खुलाई पदमुक्त गर्न सिफारिस गरेमा,
- (छ) नैतिक पतन देखिने कसूर गरेमा ।
२३. **स्वयंसेवक संयोजकको व्यवस्था:** (१) प्रत्येक जिल्लाभित्र कामकाज गर्न खटाइएका स्वयंसेवकमध्येबाट कार्यकारी समितिले एकजना स्वयंसेवकलाई संयोजक तोक्नेछ । तोकिएको पदावधि सकिएपछि स्वयंसेवक संयोजकको जिम्मेवारी स्वतः समाप्त भएको मानिनेछ ।
- (२) स्वयंसेवक संयोजकले कार्यकारी समितिले निर्धारण गरेबमोजिमको कार्यविवरणअनुसारको काम गर्नुपर्नेछ ।
- (३) स्वयंसेवक संयोजकले जिल्लाभरिका स्वयंसेवक गतिविधिको मासिक प्रतिवेदन सचिवालय र जिल्ला अनुगमन समितिमा पठाउनुपर्नेछ ।
- परिच्छेद-५
- सेवा, शर्त र सुविधाहरू**
२४. **स्वयंसेवकको सेवा शर्त:** (१) स्वयंसेवकको अधिकतम सेवा अवधि दुई वर्षको हुनेछ ।
- (२) कार्यकारी समितिले पहिलोपटक छ महिनाका लागि नियुक्ति दिनेछ । तत्पश्चात् कार्यसम्पादनका आधारमा उपदफा (१) को अवधिमा नबढ्ने गरी म्याद थप गर्न सक्नेछ ।

२५. **स्वयंसेवकलाई दिइने सुविधा:** (१) स्वयंसेवकलाई प्रदेश सरकारले तोकेबमोजिमको मासिक निर्वाह भत्ता तथा अन्य सुविधा उपलब्ध गराइनेछ ।

(२) यो ऐन प्रारम्भ हुनुपूर्व नियुक्त भएका स्वयंसेवकको हकमा साबिकको व्यवस्थाबमोजिम हुनेछ ।

(३) स्वयंसेवकको मासिक निर्वाह भत्तालगायतको सुविधा सचिवालयबाट सम्बन्धित निकायमार्फत् प्रदान गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।

२६. **स्वयंसेवकको लागि विदाको व्यवस्था:** (१) स्वयंसेवकलाई प्रदान गरिने विदाको सुविधा नियमानुसार हुनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम पाउने स्वयंसेवकको विदाको स्वीकृति सम्बन्धित निकायको प्रमुखबाट हुनेछ ।

(३) स्वयंसेवकले पाउने विदा सञ्चित गरेबापत् कुनै थप सुविधा दिइने छैन ।

(४) एक वर्षभित्र पाउने विदा सोही वर्षभित्रमा उपभोग गरिसक्नु पर्नेछ ।

(५) विदा हक नभई सहूलियत हो । आवश्यकताको पुष्टि नभए विदा दिन बाध्य हुनेछैन ।

(६) विदा स्वीकृतिको जानकारी सचिवालयमा यथाशीघ्र गराउनु पर्नेछ ।

परिच्छेद-६

विविध

२७. **स्वयंसेवकको आचरण:** स्वयंसेवकले देहायबमोजिमका आचरण पालना गर्नुपर्नेछ :-

(क) इमान्दार, शिष्ट, नम्र र सदाचार आचरण अवलम्बन गर्नुपर्ने,

(ख) लैङ्गिक समानता, सामाजिक समावेशिता र बाल संरक्षणको सिद्धान्तलाई अवलम्बन गर्नुपर्ने,

(ग) सार्वजनिक र अन्य निकायको काम कारवाहीमा हस्तक्षेप गर्न नहुने,

(घ) सामाजिक सद्भाव र शान्ति व्यवस्थामा खलल पुऱ्याउने काम गर्न नहुने,

(ङ) राजनीतिमा भाग लिन नहुने,

(च) सरकारको विद्यमान नीतिको प्रतिकूल हुने गरी व्यवहार गर्न नहुने ।

२८. **निःशुल्क स्वयंसेवा:** (१) निःशुल्क स्वयंसेवा गर्न चाहने व्यक्तिलाई कार्य गर्न चाहेको क्षेत्र, संस्था र व्यक्तिको योग्यता हेरी कार्यकारी समितिले अनुमति दिन सक्नेछ ।

(२) कुनै सङ्घसंस्था वा निकायले स्वयंसेवक परिचालनसम्बन्धी कार्य गर्न चाहेमा निर्देशक समितिको अनुमति लिई सञ्चालन गर्न सक्नेछ ।

२९. **विशेष परिस्थितिमा स्वयंसेवकको परिचालन:** (१) कुनै सरकारी वा सार्वजनिक निकायबाट विशेष परिस्थितिमा छोटो अवधिका लागि स्वयंसेवकको माग भई आएमा कार्यकारी समितिले सूचीमा रहेका सम्बन्धित विषयका आवेदकमध्येबाट बढीमा तीन महिनासम्मका लागि स्वयंसेवक नियुक्ति गरी काममा लगाउन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको परिस्थितिमा स्वीकृत वार्षिक बजेटभित्र रही निर्देशक समितिको स्वीकृतिमा कूल दरबन्दीमा समेत थप हुने गरी कार्यकारी समितिले स्वयंसेवक नियुक्ति गर्न सक्नेछ ।

३०. **हाजिरी तथा प्रतिवेदनसम्बन्धी व्यवस्था:** जिल्लास्थित कार्यालय तथा स्थानीय तहमा कार्यरत स्वयंसेवकले प्रत्येक महिनाको हाजिरी र मासिकरूपमा गरेको कार्यसम्पादनको प्रतिवेदन कार्यालय प्रमुखबाट प्रमाणित गराई अनिवार्यरूपमा सचिवालयमा पठाउनुपर्नेछ ।

३१. **अनुगमन तथा प्रतिवेदनसम्बन्धी व्यवस्था:** स्वयंसेवकको सेवा लिने निकाय तथा स्वयंसेवकको अनुगमन तथा प्रतिवेदनसम्बन्धी व्यवस्था देहायबमोजिम हुनेछ:-

(क) स्वयंसेवकले आफूले गरेको मासिक कार्यको विवरणसहितको प्रतिवेदन सेवा प्रदान गरेको कार्यालयबाट प्रमाणित गराई सचिवालयमा पठाउनुपर्नेछ ।

(ख) सेवा प्राप्त गर्ने निकायले स्वयंसेवकको कामको नियमितरूपमा अनुगमन गर्नुपर्नेछ ।

(ग) स्वयंसेवकले गरेको कार्यको अनुगमन गर्न जिल्लामा देहायबमोजिमको एक अनुगमन समिति गठन गरिनेछ । समितिले स्वयंसेवकको कार्य र स्वयंसेवक सेवा लिने निकायको अनुगमन गरी चौमासिकरूपमा सचिवालयमा प्रतिवेदन पठाउनुपर्नेछ ।

(१)	जिल्ला समन्वय समितिको प्रमुख	अध्यक्ष
(२)	जिल्ला प्रशासन कार्यालयका अधिकृत प्रतिनिधि	सदस्य
(३)	सामाजिक विकास कार्यालयका प्रमुख	सदस्य
(४)	जिल्ला गैर सरकारी संस्था महासंघका अध्यक्ष	सदस्य
(५)	जिल्ला स्वयंसेवक संयोजक	सदस्य
(६)	अध्यक्षले तोकेको महिला स्वयंसेवक	सदस्य
(७)	जिल्ला समन्वय अधिकारी	सदस्य-सचिव

(घ) स्वयंसेवक खटिएका निकायबाट चौमासिकरूपमा अनुगमन प्रतिवेदन अनुगमन समिति र सचिवालयमा पठाउनु पर्नेछ ।

(ङ) सम्बन्धित निकायबाट स्वयंसेवकले गरेका कार्यको अनुगमन भए नभएको विषयमा मन्त्रालयबाट आवश्यकताअनुरूप स्वयं वा तेस्रो पक्ष संलग्न गराई स्थलगत अनुगमन गरिने छ ।

(च) प्रत्येक आर्थिक वर्ष मन्त्रालयले स्वयंसेवक परिचालनको वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरी मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालयमा पेश गर्नुपर्नेछ ।

(छ) अनुगमन समितिलाई आवश्यक बजेटको व्यवस्था सचिवालयले गर्नेछ ।

३२. **स्वयंसेवक परिचालनलाई ब्राण्डेड गरिने:** यो ऐनअन्तरगत सञ्चालन हुने स्वयंसेवक परिचालन कार्यक्रमलाई “कर्णाली स्वयंसेवा” र अंग्रेजीमा “(Karnali Volunteer Service (KVS))” को रूपमा ब्राण्डेड गरिने छ ।

३३. **बचाउ :** यो ऐन लागू हुनुभन्दा पहिले नियुक्त भई कार्यरत स्वयंसेवक यस ऐनअनुसार नियुक्त भएको मानिनेछ ।

कर्णाली प्रदेश सभाको सम्वत् २०७६ साल भदौ २९ गते बसेको बैठकद्वारा पारित यो विधेयक नेपालको संविधानको धारा २०१ (१) बमोजिम प्रमाणित गर्दछु ।

राज बहादुर शाही

सभामुख

कर्णाली प्रदेश